

План за експлоатация на резултатите

Главната цел на *Националната научна програма на МОН „Интелигентно растениевъдство“* е „Провеждане на фундаментални и приложни научни изследвания за създаване на модели за роботизирани технологии, дигитални методи за диагностика и прогноза, както и за цифрово управление на земеделски стопанства с растениевъдно направление за осигуряване на устойчива и ефективна продоволствена система“.

Конкретните (специфични) цели на Програмата са:

Насочени фундаментални изследвания:

Проучване на възможностите и разработване на модели за използването на роботизирани технологии, сателитни изображения и дигитални методи за диагностика, прогноза и управление на производството на качествена растениевъдна продукция и без негативни ефекти върху климата и околната среда.

Приложни изследвания:

Приложните изследвания ще са свързани с внедряване на дигитални технологии в земеделски стопанства, специализирани в производството на полски, технически култури, етерично-маслени култури, плодове и зеленчуци.

Програмата е насочена към получаването на конкретни резултати, които се очаква да допринесат не само за повишаване нивото на научно-изследователската и внедрителска дейност в България, но и за обвързване на нейните резултати с ползите, които се предоставят на обществото, в т.ч. бизнеса, индустриите, потребителите и качеството на живот, включително качеството и безопасността на селскостопанската продукция и храните, опазване на околната среда и т.н.

Ефективното използване (експлоатация) на резултатите от научните и внедрителски дейности на проекта е от голямо значение, поради насочеността на Програмата към получаване на резултати с висока приложна стойност в секторите селско стопанство, горско стопанство, околна среда и др. за осигуряване на продоволствената (хранителна) сигурност, устойчиво земеделие и горското стопанство, чиста околна среда и функционираща регионална биоикономика.

Всички партньори в Програмата имат значителен предишен опит в използването (експлоатацията) на резултатите от подобни проекти и програми в страната и чужбина, както и опит в управлението на правата върху интелектуалната собственост в резултат на експлоатацията. По този начин очакваните резултати от проекта, в т.ч. технологии, технологични решения, модели и полезни модели и патенти, продукти и препарати, методи и бази-данни и други по Програмата ще бъдат защитени, използвани и разпространени активно и коректно.

Привличането и участието на активни бизнес-организации, НПО, браншови организации, МСП, потребителски организации и др. в Програмата, под формата на асоциирани партньори или външни подизпълнители е силна заявка за принос за ефективното използване на генерираните резултати. Този подход ще интегрира междусекторните академични експертизи, като намали разликата между постигането на

резултатите от изследванията и ефективното им използване от страна на икономиката и обществото.

Всички партньори декларират готовност за активно участие в дейностите по проекта имат опит в предишно и активно сътрудничество с академични партньори от научни организации в страната и чужбина и от различни сектори на икономиката, което прави успеха на проекта приоритетен, а създаването и разработването на съответните научни и внедрителски продукти много вероятно.

Дейностите по подготвителните мерки за експлоатация и разпространение на резултатите от проекта ще бъдат координирани от Ръководителите на Работни Пакети (РП) и Оперативните Координатори на Програмата. Те, заедно с Координатора на Програмата, ще отговарят за:

1. Определяне на подходящи резултати и продукти от Програмата, и оценката им за пригодност и експлоатация.
2. Подготовка на конкретни планове и дейности за експлоатация и разпространение.
3. Периодично отчитане на резултатите от Плана за експлоатация в междинните (6-месечни) и Годишните Отчети на Програмата.

План за експлоатация

Планът се предложи и бе одобрен от Изпълнителният Съвет на Консорциума от деветте предефинирани партньори на Програмата.

Той ще се управлява чрез водещият партньор АУ-Пловдив, но със участието и с приноса на всички останали осем партньорски организации, от водещи учени, които имат опит в експлоатацията и разработването на резултатите от проекта.

Планът за експлоатация включва споразумение за разпространение и използване на всички резултати на Програмата за комерсиални цели извън Консорциума, крайни потребители, целева аудитория.

Планът може да обхваща и сътрудничеството между партньорите на Консорциума (предефинирани и/или асоциирани), за да се улесни напълно използването на резултатите от проекта.

Дейностите в Плана могат да включват споразумения по отношение на защитата на интелектуалната собственост, направени по време на изпълнението на проекта, и могат описват подробно реда и условията, при които лицензирането на резултатите от Програмата (модели, технологии и други) може да се осъществи. Подобно лицензиране за България и ЕС се счита за от решаващо значение за бързото внедряване на резултатите от Програмата в целия ЕС и извън него, с цел да се ускори разпространението и внедряването им на пазарите в световен мащаб.

Планът за експлоатация има за цел да разработи и предложи ясна стратегия за това как да се използват основните продукти и резултати, разработени по време на Програмата, и които следва да бъдат следвани след завършването ѝ.

Планът ще позволи на крайните потребители да се възползват от създадените по Програмата решения (технологични, производствени, теоретични, методически и др.),

които ще им помогнат по-добре и по-ефективно да управляват производството на здравословни храни (Food Systems) за силна регионална биоикономика и за подобряване качеството на живот.

По време на изпълнението на Плана за експлоатация, Консорциумът ще разработи и изпълни редица дейности, които ще определят резултатите от експлоатационния план на Програмата.

- Да се определят и изпълнят текущи и последващи дейности, които да се основават на заложените в Програмата резултати (например репликация и последващи дейности в други отрасли и селскостопански/хранително-вкусови сектори);
- Осигуряване на устойчивост на резултатите от Програмата, в това число и на резултатите по време на изпълнението и след края на Програмата;
- Разработване на стратегия за управление на знанията и за управление на данните за научните изследвания и иновациите;
- Насърчаване на целевите заинтересовани страни да допринасят за резултатите и резултатите от Програмата, за да се осигури устойчивост в дългосрочен план.

Всички партньори по Програмата ще бъдат включени в експлоатационните дейности, тъй като изпълнението на Програмата ще доведе до резултати, които могат да бъдат използвани съвместно или поотделно от партньорите.

Целеви заинтересовани страни

1. Партньорство между научните организации в Програмата

Партньорите възприемат резултатите от Програмата като основен актив, който ще бъде използван както вътрешно, така и външно. Вътрешно, познанията, получени чрез широки консултации с индустрията за установяване на бизнес възможности чрез прилагане на модели, патенти, индустриални технологии, технологични и методологични решения и други, ще бъдат използвани за привеждане в съответствие на пътните карти на научните изследвания и приоритетите по отношение на областите на прилагане на Програмата.

2. Колаборация с външни партньори и организации

Програмата включва комбинация от партньори, които могат да бъдат представени от научни и образователни организации, държавни агенции, ведомства и лаборатории, малки и средни предприятия, големи производствени и развойни компании, организации с нестопанска цел, изследователски и технологични центрове и центрове за професионално обучение, които имат пряк интерес към използването на резултатите от Програмата.

Програмата ще поддържа връзка с мрежи от редица ключови участници с широк обхват в едни и същи области, но които не са преки партньори в Програмата. Те могат да изградят колаборации с шестте предефинирани партньора на базата на асоциирано партньорство, взаимни интереси за разработване на продукти от научните партньори по Програмата или за разпространение и демонстрация на подобни продукти. Това би довело до нови бизнес възможности и формиране на нови бизнес партньорства. Тук партньорите в Програмата ще допринесат за формиране на „устойчиви екосистеми“, включващи наука-

бизнес-общество, както и ще използват резултатите от проекта в рамките на техните вътрешни изследователски дейности и мрежи.

Целеви резултати и продукти на Програмата

Те могат да бъдат:

Фундаментални резултати

- Генериране на нови познания от фундаменталните науки биология, химия, информатика, математика и физика в сектор растениевъдство.

Определени са различни характеристики (енергонезависимост, точност и качество на извършваните операции, координация и др.) на агророботи за отглеждане на основни земеделски култури при изпълнение на различни технологични операции.

- Оценка на приложимостта на стационарните сензорни мрежи и мобилните устройства (дронове, роботи) за събиране на първична информация – открити (блокове) и закрити (оранжерии) селскостопански площи, почва, води, въздух и растително биоразнообразие.

- Генериране на данни за извършване на сравнителен анализ на IoT, безпилотните и роботизираните технологии в растениевъдството.

- Генериране на феномни данни и комбинирането им с геномни данни за идентифициране на подходящи геномни маркери за ускорено създаване на нови генотипове (сортове) от важни земеделски култури.

- Разработване на многослойна опорна инфраструктура за управление на интелигентното растениевъдство.

- Разработване на модели за локални и регионални земеделски сензорни мрежи за получаване на чувствителни данни в реално време.

- Избор на средствата за анализ, интегриране и агрегиране на големи масиви от данни за прогнозиране и вземане на оперативни решения.

- Внедряване на възможностите на компютърното зрение и различни светлинни филтри за получаване на информация относно състоянието на растенията и почвата.

- Специфициране на подходящи приложения на блоковите вериги и разработване на модели за ефективни блокови вериги за интелигентно растениевъдство.

- Разработване на алгоритми за обучение на **изкуствен интелект** (базиран на невронни мрежи) за:

- разпознаване на образи и вземане на решение за наличие на плевели, заболяване на растението, степен на растеж по данни от БЛА или роботизирани платформи;

- разпознаване/определяне на вида на културата и степента на нейното развитие по сателитни данни;

- прогнозиране на степента на развитие на културата и подпомагане на земеделския производител с изработване на вариант на решение за интервенция при наличие на неблагоприятни фактори;

- Идентифициране на възможностите за дигитализация на управленските процеси в земеделието в съответствие със спецификата и динамичността на сектора.

- Разработване на модел за повишаване на конкурентоспособността на растителните продукти чрез използване на изкуствен интелект и дигитализация.

Националната научна програма „Интелигентно растениевъдство“

- Създаване на модел за изследване на ефектите на изкуствения интелект и дигитализацията върху характеристиките на сектор растениевъдство (БДС, нетни доходи, заетост, брой предприятия, привличане на млади предприемачи, алтернативни дейности).

Приложни резултати

- Създадени прототипи за полезни практически системи и демонстрация пред обществото за ползите от изкуствения интелект и дигитализацията при производството на полски култури, плодове, зеленчуци и др.
- Изградена пилотна регионална инфраструктура за интелигентно растениевъдство в района на град Пловдив.
- Създаден модел за интелигентна система за управление на информация и знание в растителната защита за ефективно и екологично производство на различни култури и опазване на околната среда.
- Създадена информационна платформа за интегриране на научна, техническа, технологична, правна информация за стратегически важни за България култури и сортове.
- Интегриране на услугите на EGNSS GALILEO в Smart Agriculture.
- Създаване на полева комуникационна мрежа базирана на технологията Internet of Things (IoT).
- Създаване на софтуерна платформа (GIS) за интегриране на данните от стационарните и мобилните сензорни комплекти за мониторинг на почви, води, растително биоразнообразие, основни земеделски култури и парникови газове.
- Разработване на типови проекти за използването на спътниковите данни и цифрови технологии при управлението на земеделските практики.

Средства и канали за експлоатиране на резултатите и продуктите на Програмата

Те могат да обхващат:

- Национални и международни научни и научно-приложни форуми в страната и чужбина - конференции, семинари, кръгли маси, информационни дни, работни срещи и др.
- Демонстрационни и внедрителски компании и инициативи – чрез специализирани изложения, панаири, и др.
- Производствени и технологични фирми, компании, лаборатории и др. – чрез пряко договаряне, споразумения за ползване и наем, съвместно разработване на специфични бизнес-идеи, регистриране на кълстери, бизнес-инкубатори и други съвместни инициативи, регистриране на търговски марки и др.
- Браншови организации и техните членски мрежи – чрез внедряване във ферми, кооперативи, преработвателни предприятия, регионални сдружения и др.

Националната научна програма „Интелигентно растениевъдство“

- Национални и международни научни и технологични платформи (интернет-базирани, производствени и др.) – чрез предоставяне под наем или продажба на ноу-хау, или инвестиции в съвместно ползване и др.
- Национални и/или Европейски/ международни изследователски програми и проекти.
- Регионални образowania като Местните Инициативни Групи (МИГ)
- Областни администрации, общински администрации, кметства и други държавни администрации.

Предвидените дейности в този План (виж Таблица 1) се очаква да допринесат за експлоатиране на постигнатите научни или внедрителски резултати от Програмата, които ще бъдат отчитани по ключови индикатори и показатели, разписани в Програмата, както и показатели, които измерват ефективността на експлоатацията на Програмата (до три години след нейното приключване).

Националната научна програма „Интелигентно растениевъдство“

Таблица 1. Дейности и измерими резултати от изпълнението на Програмата, и показатели за измерване ефективността на експлоатацията на Програмата

Дейност	Ключови индикатори	Стойност	Описание на показатели за измерване ефективността на експлоатацията на Програмата
Научна информация и знания	Брой научни публикации в специализирани списания и/или научни поредици с импакт-фактор (IF) и/или импакт-ранг (SJR)	20	Брой хабилитирани научни кадри, преминали в следваща научна степен в резултат (пряк или косвен) на изпълнение на Програмата. Брой докторанти и/или нехабилитирани учени, повишили своята квалификация, в резултат от изпълнението на Програмата. Брой участия на научните организации, партньори в Програмата в Европейски/ международни изследователски програми и проекти.
	Открити годишни отчети за изпълнение на Програмата	3	Брой научни колективи, предоставящи специфични резултати и продукти, вкл. патенти, полезни модели, технологични модели и решения, стратегии, подходи, методологии, системи за управления, Интернет-базирани платформи, бази-данни, технологични платформи и др., произведени от Програмата, с цел тяхната комерсиализация.
Научно-приложна и внедрителска	Брой разработени и предложени стратегии, модели и технологични решения	10	Брой хабилитирани научни кадри, докторанти и/или нехабилитирани учени, съавтори на специфични резултати и продукти, вкл. патенти, полезни модели, технологични модели и решения, стратегии, подходи, методологии, системи за управления, бази-данни, технологични платформи и др., произведени от Програмата, изградили контакти и подкрепени от браншови и други бизнес- и обществени организации.
Разпространение на резултатите	Брой участия в национални и международни научни форуми и изложения	20	Брой специфични резултати и продукти, вкл. патенти, полезни модели, технологични модели и решения, стратегии, подходи, методологии, системи за управления, бази-данни, технологични платформи и др., произведени от Програмата, представени на научните форуми и изложения, с цел тяхната комерсиализация. Брой хабилитирани научни кадри, докторанти и/или нехабилитирани учени, съавтори на специфични резултати и продукти, произведени от Програмата, демонстрирали и представили продуктите на научни форуми в страната и чужбина.
	Брой мероприятия за популяризиране на получените	10	Брой научни колективи и партньорски организации по Програмата, взели участие в мероприятия за разпространение и

Националната научна програма „Интелигентно растениевъдство“

	резултати (конференции, семинари, кръгли маси, информационни дни)		комерсиализиране на получените резултати (конференции, семинари, кръгли маси, информационни дни и др.) в страната и чужбина.
	Брой изградени международни научни мрежи	2	Брой научни колективи и партньорски организации по Програмата, участващи в международни научни мрежи, и в мероприятия на тези мрежи за разпространение и комерсиализиране на получените резултати.
Изграждане на капацитет	Брой на млади учени, докторанти и студенти, участвали в Програмата	15	Брой млади учени (в т.ч. хабилитирани научни кадри, докторанти и/или нехабилитирани учени), съавтори на специфични резултати и продукти, вкл. патенти, полезни модели, технологични модели и решения, стратегии, подходи, методологии, системи за управления, бази-данни, технологични платформи и др., произведени от Програмата, изградили контакти и подкрепени от браншови и други бизнес- и обществени организации.
Осигуряване на устойчивост и обществени ползи	Брой бизнес партньори, привлечени в изпълнение на Програмата	5	Брой специфични бизнес-идеи, технологични модели и решения, стратегии, подходи, методологии, системи за управления, бази-данни, технологични платформи и др., генерирани от Програмата, и създали интерес в бизнес-организации. Брой проведени срещи с потенциалните бизнес и обществени потребители на резултатите и продуктите на Програмата като индустрията, малките и средни предприятия, биологичните производители и преработватели, браншови организации, НПО (вкл. потребителските) и т.н.
	Брой становища на индустрията за интерес и подкрепа на тематиката на програмата и заявили желание за съвместни проекти	5	Брой специфични резултати и продукти, вкл. патенти, полезни модели, технологични модели и решения, стратегии, подходи, методологии, системи за управления, бази-данни, технологични платформи и др., произведени от Програмата, подкрепени финансово от бизнес-организации, с цел внедряване в производството.
	Брой браншови и други организации, привлечени за изпълнение на Програмата.	3	Брой специфични резултати и продукти, вкл. патенти, полезни модели, технологични модели и решения, стратегии, подходи, методологии, системи за управления, бази-данни, технологични платформи и др., произведени от Програмата, подкрепени от браншови и други организации, с цел разпространение на продуктите сред обществото, обратна връзка с цел значими и актуални научни изследвания и/или помощ за внедряване в производството.

Допълнителни индикатори и показатели за измерване ефективността на експлоатацията на Програмата

- Брой нови фирми, кълстери, бизнес-инкубатори, НПО или браншови организации, възникнали в резултат на Програмата.
- Промени в политики и законодателство в областите на Програмата, възникнали в резултат на Програмата.
- Брой региони или общини, които са заинтересовани да прилагат и внедряват резултатите от Програмата.
- Брой предоставени и трансферирани научно-обосновани стратегии и програми за устойчиво управление на съответните управленски органи (предоставена научно обоснована основа за анализи и оценки на състоянието и перспективите пред иновативните агро-хранителни вериги, в контекста на изграждането и прилагането на интегрирани регионални стратегии за силна биоикономика, включваща опазването на природните ресурси и човешкото здраве).
- Брой регионални научни и обществени мрежи, заинтересовани да разпространяват продуктите и резултатите от Програмата.

На Таблица 2 са представени онези резултати и продукти на Програмата, за които се очаква да бъдат обект на експлоатационни дейности, както и целевите групи, които могат да се възползват от тях, и планираните експлоатационни дейности по време на Програмата.

Националната научна програма „Интелигентно растениевъдство“

Таблица 2. Компоненти на Програмата, резултати и продукти на Програмата и дейности, подпомагащи експлоатацията на резултатите

Компоненти на ННП ИР	Резултати от ННП ИР, имащи потенциал за използване	Целеви групи	Дейности, подпомагащи експлоатацията на резултатите
КОМПОНЕНТ 1:	РП 1.1 „Роботизирани технологии“ Дигитален модел 7 бр Технологично решение 4 бр 10 публикации в специализирани списания и/или научни поредици с импакт-фактор (IF) и/или импакт-ранг (SJR) Научният екип ще вземе участие в 4 национални и международни научни форуми и изложения Брой млади учени 4 бр Брой докторанти и студенти 8 бр.	Държавни и частни консултантски фирми, земеделски стопани и фермери, Регионални служби за растителна защита, национални и международни научни мрежи и др.	Публична и достъпна информация в секция „Агрометеорология“ на електронната страница на НИХМ, както и на АУ и другите партньори . Специализирана под-секция за представяне на резултатите от работен пакет и Компонент 1 на ННП. Представяне на резултатите на годишните дни на отворените врати, провеждани от ССА и БАН, и по институти. След третата година от реализация на дейностите ще се подготви и издаде монография с резултатите от изследванията по РП 1.1., които да се ползват от студенти, докторанти, специалисти и бизнес организации.
	РП 1.2 Създаване на специализирани модули към безпилотен летателен апарат и земеделски робот за провеждане на мониторинг, обработка на почвата и за провеждане на растителнозащитни мероприятия при различни култури. Технология за идентифициране разпространението на болести и неприятели на основни полски култури чрез дистанционни спътникови и БЛА измервания. Технология за дистанционен мониторинг на състоянието на зеленчукови култури и трайни насаждения. Технология за дистанционен мониторинг на напояването на зеленчукови култури.	Научни и образователни организации. Структури на държавната администрация. Браншови организации. Държавни и частни консултантски фирми. Земеделски стопани и фермери. Национални и международни научни мрежи.	Представяне на резултатите на годишните дни на отворените врати, провеждани от организациите. Докладване на резултатите от РП 1.2. пред заинтересовани страни. Популяризиране на новосъздадените технологични решения на специализирани обучения, информационни дни за основните ползватели, производители и общини, и изложения за изобретения, трансфер и иновации (ИТИ). Демонстриране, представяне и договаряне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с фирми и ползватели и др. Разпространяване на новата информация и резултати чрез web базирана платформа на ННП. Представяне на информацията /включително и демонстрации/ на специализирани изложения, пряко свързани с фирми, фермери и производители /Например ежегодното изложение организирано от ССА „Агра“.
	РП 1.3 Локален интеграционен модел „Аграрен университет –	Държавни и частни консултантски	Публична и достъпна информация в секция „Агрометеорология“ на електронната страница на НИХМ, както и на АУ и другите партньори . Специализирана под-секция за

Националната научна програма „Интелигентно растениевъдство“

	Пловдив Локална сензорна мрежа „Институт Садово“ Локална сензорна мрежа „Институт Марица“. Прототип на регионален център за големи данни „Интелигентно растениевъдство“	фирми, земеделски стопани и фермери, Регионални служби за растителна защита, национални и международни научни мрежи и др	представяне на резултатите от работен пакет и Компонент 1 на ННП. Представяне на резултатите на годишните дни на отворените врати, провеждани от ССА и БАН, и по институти. След третата година от реализация на дейностите ще се подготви и издаде монография с резултатите от изследванията по РП 1.1., които да се ползват от студенти, докторанти, специалисти и бизнес организации.
	Концепция и модел на CPSS инфраструктура „Интелигентно растениевъдство“ Обща архитектура на CPSS инфраструктура „Интелигентно растениевъдство“ База знания „Интелигентно растениевъдство“ – концепция, теоретичен модел и архитектура на базово разпределено хранилище на знания и номенклатурни данни за приложната област, в случая земеделието; Прототип на национален център за големи данни „Интелигентно растениевъдство“;	Държавни и частни консултантски фирми, земеделски стопани, фермери, национални и международни научни мрежи, НПО и мрежи и др. Научни и образователни организации, структури на държавната администрация, браншови организации	Публична и достъпна информация в секция „Агрометеорология“ на електронната страница на НИХМ, както и на АУ и другите партньори . Специализирана под-секция за представяне на резултатите от работен пакет и Компонент 1 на ННП. Представяне на резултатите на годишните дни на отворените врати, провеждани от ССА и БАН, и по институти. След третата година от реализация на дейностите ще се подготви и издаде монография с резултатите от изследванията по РП 1.1., които да се ползват от студенти, докторанти, специалисти и бизнес организации. Докладване на резултатите от РП 1.2. пред заинтересовани страни. Разработване на становища и технологични решения свързани с устойчиви земеделски практики Предлагане на индикатори за оценка на екологичното състояние и предлаганите услуги от агроecosистемите. и на АУ и другите партньори . Специализирана под-секция за представяне на резултатите от работен пакет и Компонент 1 на ННП. Представяне на резултатите на годишните дни на отворените врати, провеждани от ССА и БАН, и по институти. След третата година от реализация на дейностите ще се подготви и издаде монография с резултатите от изследванията по РП 1.1., които да се ползват от студенти, докторанти, специалисти и бизнес организации.
	РП 1.4 Сформирани бази данни; Получени данни от	Държавни и частни консултантски фирми, земеделски стопани и фермери,	Специализирана под-секция за представяне на резултатите от работен пакет и Компонент 1 на ННП.

Националната научна програма „Интелигентно растениевъдство“

	измерванията; Изведени зависимости; Дефинирани показатели	Научни и образователни организации, национални и международни научни мрежи и др.	Представяне на резултатите на годишните дни на отворените врати, провеждани от организациите. Докладване на резултатите от РП 1.4. пред заинтересовани страни. Популяризиране на новосъздадените технологични решения на специализирани обучения, информационни дни за основните ползватели, производители и общини, и изложения за изобретения, трансфер и иновации (ИТИ). Демонстриране, представяне и договаряне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с фирми и ползватели и др.
КОМПОНЕНТ 2:	• База данни от наземна и дистанционна информация за метеорологичните и агрометеорологични елементи и индекси; фенологично развитие, биометрични характеристики и биохимичен състав на селскостопанските растения. • Пресметнати вегетационни индекси и установени зависимости с наземно измерени данни. Зависимости между наземно измерени стойности на определени метеорологични елементи и такива, получени от сателитни изображения. • Методика за специфични, комбинирани наземни и дистанционни измервания и наблюдения. Биометрични данни за изследваните култури. • Методика за специфични измервания и наблюдения. Биометрични данни за изследваните култури. • База данни от стандартни метеорологични измервания в точките от опорната мрежа, от числени модели, от сателитни измервания (MSG) на основните метеорологични елементи – температура на повърхността на почвата, валеж и слънчева радиация; Приложение на системата за метеорологичен анализ на текущите метеорологични условия, адаптирана към	Държавни и частни консултантски фирми, фермери, Регионални служби за растителна защита, национални и международни научни мрежи и др.	Включване на ползватели на продуктите (бизнес-организации, фирми-преработватели, фермерски организации и др.) в извждането на научните задачи. Демонстриране, представяне и договаряне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с фирми и ползватели и др.

Националната научна програма „Интелигентно растениевъдство“

	изчислителна мрежа с разрешаваща способност 1 km чрез реанализ на резултатите от числения модел ALADIN.		
	• Модел за разграничаване на здрави растения от плевели на базата на вегетационни индекси. Модел за дългосрочно прогнозиране на икономически значими болести и вредители, в зависимост от метеорологичните условия и фазата на развитие на културата Алгоритми и модели за повишаване на ефективността на разпознаване на състоянието на растенията (фази на развитие, плевели и болести) и неприятели и за ранна диагностика на заболявания. • Разработени процедури, класификатори, методики и софтуерни инструменти за индексирание на проблеми като наличие на плевели, недостиг на хранителни вещества в определени участъци навреме, отстраняването, на които ще води до увеличаване на качеството на зърното и добива. • Модел за дългосрочно прогнозиране на икономически значими болести и вредители, в зависимост от метеорологичните условия и фазата на развитие на културата • Модел за прогнозиране на очакваната дата на узряване на плодовете и добиви, от възстановяване на вегетацията през пролетта до цъфтеж при трайните насаждения по данни от дистанционни измервания • Регресионни модели за количествено определяне на определени параметри на изследваните земеделски култури.	Държавни и частни консултантски фирми, фермери, Регионални служби за растителна защита, национални и международни научни мрежи, браншови организации и др.	• Включване на ползватели на продуктите (бизнес-организации, фирми-преработватели, фермерски организации и др.) при: - Усъвършенстване и разработване на нови елементи от технологии за отглеждане на земеделските култури, увеличаващи продуктивността в условията на биологично и устойчиво земеделие. - Разработване на екологосъобразни технологии за растителна защита и торене • Демонстриране, представяне и договаряне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с фирми и др.
	• Получаване на фенотипни данни за физиологични признаци • Получаване на мултиспектрални изображения и генериране	Държавни и частни консултантски фирми, фермери, Регионални служби за растителна защита, национални	Включване на ползватели на продуктите (бизнес-организации, фирми-преработватели, фермерски организации и др.) в извеждането на научните задачи. Демонстриране, представяне и договаряне на научни форуми и

Националната научна програма „Интелигентно растениевъдство“

	на данни за мултиспектрални индекси по генотипове/ селекционни парцели • Получаване на информация за корелационните връзки между данните, получени чрез различни методи на измерване. Получаване на данни за наследяването на базата на феномни данни. • Идентифициране на QTLs, свързани с важни агрономически признаци при пшеница - обикновена и твърда.	и международни научни мрежи, браншови организации и др.	специализирани изложения, пряко с фирми и ползватели и др.
	• Софтуерна платформа (GIS) за интегриране на данните от усъвършенствани технологии за мониторинг на параметрите на почвата и прогноза за добивите на основните култури и данните, получени от сателитите. • Гео-база данни за всички тестови полета.	Държавни и частни консултантски фирми, ферми, Регионални служби за растителна защита, национални и международни научни мрежи, браншови организации и др.	Включване на ползватели на продуктите (бизнес-организации, фирми-преработватели, фермерски организации, съветнически служби и др.) в извеждането на научните задачи. Демонстриране, представяне и договаряне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с фирми и ползватели и др.
	• Препоръки (добри практики) за синхронизиране на хиперспектрални данни от космически сензори за мониторинг на екобиологичния статус на различни култури и комбинирането им с други данни за целите на растителната феномика. • Препоръки (добри практики) за оперативни услуги на програма „Коперник“ на ЕС за наблюдение на Земята от космоса, с цел интегрирането им в българското растениевъдство. • Технологични решения за прилагането на изкуствения интелект за вземане на решения за използване на алтернативни технологии за дистанционен мониторинг и диагностика на база данни на различни сателити • Технически доклад от валидиране на резултатите и оценка приложимостта на различните алгоритми в конкретни области на растениевъдството. • Пилотни проекти базирани на съществуващите платформи	МЗХГ, МОСВ, държавни и частни консултантски фирми, ферми, национални и международни научни мрежи, НПО, общински служби, браншови организации и др.	Плануване на препратка от Интернет-страницата на ННП ИР, със спомоществователството на агро-бизнеса. Включване на ползватели на продуктите (бизнес-организации, фирми-преработватели, фермерски организации, съветнически служби и др.) в изработката и поддържането на Платформата. Демонстриране, представяне и договаряне на ползването на Платформата в специализирани изложения, пряко с фирми и ползватели и др.

Националната научна програма „Интелигентно растениевъдство“

	с отворен достъп за данни и услуги за различни приложни задачи от растениевъдството		

КОМПОНЕНТ 3: Интелигентна система за управление на земеделските процеси РП 3.1 Интелигентна система за управление на технологиите при отглеждане на културите	Създадени прототипи за полезни практически системи и демонстрация пред обществото за ползите от изкуствения интелект и дигитализацията при производството на полски култури, плодове, зеленчуци и др. Създаден модел за интелигентна система за управление на информация и знание в растителната защита за ефективно и екологично производство на различни култури и опазване на околната среда. Разработени модели за нови технологични решения при производство- на пшеница, кориандър, домати и ябълкови подложки.	Държавни и частни консултантски фирми, ферми, преработвателни предприятия, национални и международни научни мрежи, браншови организации и др.	• Демонстриране, представяне и договаряне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с фирми и ползватели и др. • Мултимедийно и демонстрационно представяне на специализирани изложения „Агра“, Бата АгроБългарско семе“, както и широко популяризиране при провеждане на международните информационни дни „Ден на растенията“ и „Нощ на учените“. • След третата година от реализация на дейностите ще се подготви и издаде монография с резултатите от изследванията по РП 3.1., които да се ползват от студенти, докторанти, специалисти и бизнес организации.
КОМПОНЕНТ 3: Интелигентна система за управление на земеделските процеси РП 3.2 Конвергенция на интернет на нещата и големите данни в интелигентно управление на земеделски процеси	Създадена полева комуникационна мрежа базирана на технологията Internet of Things (IoT). Избор на средствата за анализ, интегриране и агрегиране на големи масиви от данни за прогнозиране и вземане на оперативни решения. Разработени модели за нови технологични решения при производство на пшеница и оранжерийни домати.	Държавни и частни консултантски фирми, ферми, преработвателни предприятия, национални и международни научни мрежи, браншови организации и др.	• Мултимедийно и демонстрационно представяне на специализирани изложения „Агра“, Бата АгроБългарско семе“, както и широко популяризиране при провеждане на международните информационни дни „Ден на растенията“ и „Нощ на учените“. • Представяне на информацията /включително и демонстрации/ на специализирани изложения, пряко свързани с фирми, фермери и производители /Например ежегодното изложение организирано от ССА „Агра“. • След третата година от реализация на дейностите ще се подготви и издаде монография с резултатите от изследванията по РП 3.2., които да се ползват от студенти, докторанти, специалисти и бизнес организации.
КОМПОНЕНТ 3: Интелигентна система за управление на земеделските процеси РП 3.3 Виртуален оперативен център за управление на	Изградена пилотна регионална инфраструктура за интелигентно растениевъдство в района на град Пловдив. Разработване на многослойна опорна инфраструктура за управление на интелигентното растениевъдство. Разработване на модели за локални и регионални земеделски сензорни мрежи за получаване на чувствителни	Регионални администрации, МЗХГ, държавни и частни консултантски фирми, национални и международни научни мрежи, браншови организации, НПО и др.	• Мултимедийно и демонстрационно представяне на специализирани изложения „Агра“, Бата АгроБългарско семе“, както и широко популяризиране при провеждане на международните информационни дни „Ден на растенията“ и „Нощ на учените“. • Представяне на информацията /включително и демонстрации/ на специализирани изложения, пряко свързани с фирми, фермери и производители /Например ежегодното

Националната научна програма „Интелигентно растениевъдство“

интелигентно земеделие	данни в реално време. Разработена архитектура на ВОЦ „Интелигентно земеделие“.		изложение организирано от ССА „Агра“. • След третата година от реализация на дейностите ще се подготви и издаде монография с резултатите от изследванията по РП 3.3., които да се ползват от студенти, докторанти, специалисти и бизнес организации.
КОМПОНЕНТ 3: Интелигентна система за управление на земеделските процеси РП 3.4 Блокови вериги за интелигентно земеделие	Специфициране на подходящи приложения на блоковете вериги и разработване на модели за ефективни блокови вериги за интелигентно растениевъдство. Разработени концепция, модел и архитектура на избрана блокова верига.	Регионални администрации, МЗХГ, държавни и частни консултантски фирми, национални и международни научни мрежи, браншови организации, НПО и др.	• Популяризиране на новосъздадените технологични решения на специализирани обучения, информационни дни за основните ползватели фермери, производители и общини, и изложения за изобретения, трансфер и иновации (ИТИ). • След третата година от реализация на дейностите ще се подготви и издаде монография с резултатите от изследванията по РП 3.4., които да се ползват от студенти, докторанти, специалисти и бизнес организации.

КОМПОНЕНТ 4:	Стратегия за дигитализация на управленските процеси в земеделието в съответствие със спецификата и динамичността на сектора.	Регионални администрации, МЗХГ, държавни и частни консултантски фирми, национални и международни научни мрежи, браншови организации, НПО и др.	Включване на потенциалните ползватели на продуктите (местни държавни администрации, бизнес-организации, фирми-преработватели, фермерски организации, съветнически служби и др.) в извеждането на научните задачи. Демонстриране и представяне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с ползватели те и др.
	Типови софтуерни системи за управление на бизнес процеси, съвместими с управленските нужди на земеделските системи.	Държавни и частни консултантски фирми, ферми, Регионални служби за растителна защита, национални и международни научни мрежи, браншови организации и др.	Включване на потенциалните ползватели на продуктите (местни държавни администрации, бизнес-организации, фирми-преработватели, фермерски организации, съветнически служби и др.) в извеждането на научните задачи. Демонстриране и представяне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с ползватели те и др.
	Подобрени функционалности на дигитални системи за управление на растениевъдните стопанства	Държавни и частни консултантски фирми, ферми, Регионални служби за растителна защита, национални и международни научни мрежи, браншови организации и др.	Включване на потенциалните ползватели на продуктите (местни държавни администрации, бизнес-организации, фирми-преработватели, фермерски организации, съветнически служби и др.) в извеждането на научните задачи. Демонстриране и представяне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с ползватели те и др.
	Методология за анализ на пренасочването на паричните потоци при конверсия на	Държавни и частни консултантски фирми, ферми,	Включване на потенциалните ползватели на продуктите (местни държавни администрации, бизнес-организации,

Националната научна програма „Интелигентно растениевъдство“

	технологичното равнище	Регионални служби за растителна защита, национални и международни научни мрежи, браншови организации и др	фирми-преработватели, фермерски организации, съветнически служби и др.) в извеждането на научните задачи. Демонстриране и представяне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с ползватели те и др.
	Идентификация на възможностите за дигитализация на управленските процеси в земеделието в съответствие със спецификата и динамичността на сектора	Държавни и частни консултантски фирми, ферми, Регионални служби за растителна защита, национални и международни научни мрежи, браншови организации и др	Включване на потенциалните ползватели на продуктите (местни държавни администрации, бизнес-организации, фирми-преработватели, фермерски организации, съветнически служби и др.) в извеждането на научните задачи. Демонстриране и представяне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с ползватели те и др.
	Модели за управление на инвестиционния риск при конверсия на технологичното равнище	Държавни и частни консултантски фирми, ферми, Регионални служби за растителна защита, национални и международни научни мрежи, браншови организации и др	Включване на потенциалните ползватели на продуктите (местни държавни администрации, бизнес-организации, фирми-преработватели, фермерски организации, съветнически служби и др.) в извеждането на научните задачи. Демонстриране и представяне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с ползватели те и др.
	Аналитичен апарат за анализ и оценка на конкурентоспособността на ниво растениевъдно стопанство и продукти	Държавни и частни консултантски фирми, ферми, Регионални служби за растителна защита, национални и международни научни мрежи, браншови организации и др	Включване на потенциалните ползватели на продуктите (местни държавни администрации, бизнес-организации, фирми-преработватели, фермерски организации, съветнически служби и др.) в извеждането на научните задачи. Демонстриране и представяне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с ползватели те и др.
	Методология за анализ на потенциалните ефекти от дигитализацията в сектора	Държавни и частни консултантски фирми, ферми, Регионални служби за растителна защита, национални и международни научни мрежи, браншови организации и др	Включване на потенциалните ползватели на продуктите (местни държавни администрации, бизнес-организации, фирми-преработватели, фермерски организации, съветнически служби и др.) в извеждането на научните задачи. Демонстриране и представяне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с ползватели те и др.
	Анализ на потенциалните ефекти от дигитализацията	Държавни и частни консултантски фирми, ферми, Регионални служби за растителна защита, национални и международни научни мрежи, браншови организации и др	Включване на потенциалните ползватели на продуктите (местни държавни администрации, бизнес-организации, фирми-преработватели, фермерски организации, съветнически служби и др.) в извеждането на научните задачи. Демонстриране и представяне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с ползватели те и др.

Националната научна програма „Интелигентно растениевъдство“

	Аналитичен апарат за анализ и оценка на конкурентоспособността на растениевъдните стопанства	Държавни и частни консултантски фирми, ферми, Регионални служби за растителна защита, национални и международни научни мрежи, браншови организации и др	Включване на потенциалните ползватели на продуктите (местни държавни администрации, бизнес-организации, фирми-преработватели, фермерски организации, съветнически служби и др.) в извеждането на научните задачи. Демонстриране и представяне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с ползватели те и др.
	Статистически анализ на факторите (дигитализация и приложение на ИИ), определящи степента на конкурентоспособност в сектора	Държавни и частни консултантски фирми, ферми, Регионални служби за растителна защита, национални и международни научни мрежи, браншови организации и др	Включване на потенциалните ползватели на продуктите (местни държавни администрации, бизнес-организации, фирми-преработватели, фермерски организации, съветнически служби и др.) в извеждането на научните задачи. Демонстриране и представяне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с ползватели те и др.
	Модел за намаляване на производствените разходи и себестойността в резултат от прилагането на дигитални технологии в растениевъдния сектор	Държавни и частни консултантски фирми, ферми, Регионални служби за растителна защита, национални и международни научни мрежи, браншови организации и др	Включване на потенциалните ползватели на продуктите (местни държавни администрации, бизнес-организации, фирми-преработватели, фермерски организации, съветнически служби и др.) в извеждането на научните задачи. Демонстриране и представяне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с ползватели те и др.
	Стратегия за привличане на заинтересованите страни за ускоряване на дигитализацията на сектор „растениевъдство“	Държавни и частни консултантски фирми, ферми, Регионални служби за растителна защита, национални и международни научни мрежи, браншови организации и др	Включване на потенциалните ползватели на продуктите (местни държавни администрации, бизнес-организации, фирми-преработватели, фермерски организации, съветнически служби и др.) в извеждането на научните задачи. Демонстриране и представяне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с ползватели те и др.
	Иконометричен модел за идентифициране на каналите на влияние на дигиталните технологии	Държавни и частни консултантски фирми, ферми, Регионални служби за растителна защита, национални и международни научни мрежи, браншови организации и др	Включване на потенциалните ползватели на продуктите (местни държавни администрации, бизнес-организации, фирми-преработватели, фермерски организации, съветнически служби и др.) в извеждането на научните задачи. Демонстриране и представяне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с ползватели те и др.
	Анализ на степента на внедряване на интелигентните системи и изкуствения интелект в растениевъдния сектор	Държавни и частни консултантски фирми, ферми, Регионални служби за растителна защита, национални и международни	Включване на потенциалните ползватели на продуктите (местни държавни администрации, бизнес-организации, фирми-преработватели, фермерски организации, съветнически служби и др.) в извеждането на научните задачи.

Националната научна програма „Интелигентно растениевъдство“

		научни мрежи, браншови организации и др	Демонстриране и представяне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с ползватели те и др.
	Анализ на секторната икономическа динамика за идентифициране на каналите на влияние на дигиталните технологии.	Държавни и частни консултантски фирми, ферми, Регионални служби за растителна защита, национални и международни научни мрежи, браншови организации и др	Включване на потенциалните ползватели на продуктите (местни държавни администрации, бизнес-организации, фирми-преработватели, фермерски организации, съветнически служби и др.) в извеждането на научните задачи. Демонстриране и представяне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с ползватели те и др.
	Иконометричен модел за идентифициране на каналите на влияние на дигиталните технологии	Държавни и частни консултантски фирми, ферми, Регионални служби за растителна защита, национални и международни научни мрежи, браншови организации и др	Включване на потенциалните ползватели на продуктите (местни държавни администрации, бизнес-организации, фирми-преработватели, фермерски организации, съветнически служби и др.) в извеждането на научните задачи. Демонстриране и представяне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с ползватели те и др.
	Модел на социално-екологично-технологична система за анализиране и валидиране на въздействието на изкуствения интелект и дигиталните технологии	Държавни и частни консултантски фирми, ферми, Регионални служби за растителна защита, национални и международни научни мрежи, браншови организации и др	Включване на потенциалните ползватели на продуктите (местни държавни администрации, бизнес-организации, фирми-преработватели, фермерски организации, съветнически служби и др.) в извеждането на научните задачи. Демонстриране и представяне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с ползватели те и др.
	Система на новите по характер знания/ компетенции/ професионални квалификации при реализиране на дигитализацията в селското стопанство и селските райони	Държавни и частни консултантски фирми, ферми, Регионални служби за растителна защита, национални и международни научни мрежи, браншови организации и др	Включване на потенциалните ползватели на продуктите (местни държавни администрации, бизнес-организации, фирми-преработватели, фермерски организации, съветнически служби и др.) в извеждането на научните задачи. Демонстриране и представяне на научни форуми и специализирани изложения, пряко с ползватели те и др.
		Регионални администрации, МЗХГ, държавни и частни консултантски фирми, национални и международни научни мрежи, браншови организации, НПО и др.	• Тематични групи и обучения; • Мероприятия – дни на отворени врати, семинари, конференции, работни срещи; • Препоръки/ стратегия/ модели за развитие на биоикономиката на регионално ниво; • Публикации; Проектни предложения по отворени покани и процедури за финансиране.
		Настоящи и бъдещи кандидат-студенти; Академична общ-	

Националната научна програма „Интелигентно растениевъдство“

		ност; Стопански организации и държавни, областни и общински институции, работещи в областта на биоикономиката	

Дейностите по преглед, анализ и оценка на гореописаните мерки и дейности за експлоатация и разпространение на резултатите от Програмата, упоменати в този План, ще бъдат обсъждани по време на Откриващият Семинар на Програмата, както и междинното (6-месечно) и годишно отчитане на Програмата.

Напредъкът по Плана ще се отчита в шест-месечните и годишните Отчети на Програмата. При необходимост от преразглеждане или допълнение на настоящият План за експлоатация на резултатите от Програмата, Ръководителите на Работни Пакети (РП) и Оперативните Координатори на Програмата, заедно с Координатора на Програмата, могат да внасят предложения за това в Изпълнителния Съвет на Програмата.